

Motion till riksdagen 2022/23:1124

av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)

En hållbar besöksnäring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av konkurrenskraften inom turistnäringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en genomlysning av besöksnäringens infrastruktur och transportbehov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om personalliggare i besöksnäringen och att undanta ägaren och dennes familj från kravet på att skriva in sig i personalliggaren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över alkohollagstiftningen och anpassa den till dagens samhälle och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i enlighet med riksdagens beslut bör avskaffa kravet på danstillstånd helt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta lokala producenter av öl, vin och andra alkoholhaltiga drycker att sälja en mindre volym till besökare och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att efterhandsdebitering av tillsynsavgifter (Rättviksmodellen) bör göras till regel hos myndigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa hotelltillstånd för mindre verksamheter och ersätta detta med anmälningsplikt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besöksnäring och naturturism bör främjas, bl.a. genom omfattande regelförenklingar, och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för mer förmånliga skatteregler för andrahandsuthyrning och uthyrning av delar av den egna bostaden och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett fungerande flyg och regionala flygplatser som ger möjlighet för människor och näringslivet att lätt ta sig till andra destinationer inom landet och därmed skapar arbetstillfällen, förbättrar möjligheterna till turism och binder samman Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla myndigheter utöver sina tillsynsuppdrag även bör få ett främjandeuppdrag, t.ex. regelförenkling, för att stimulera den inhemska besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla myndigheter ska samordna sig kring främjandeuppdraget för att stimulera besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla myndigheter årligen ska rapportera hur främjandet och samordningen avseende besöksnäringen har gått och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mulbetesrätten ska förtydligas i lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantag för småskalig verksamhet ska tillämpas frekvent och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kommunerna ska göra en s.k. turistöversiktsplan (TÖP) och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket ska ta med besöksnäringen i sin nyttoutvärderingskalkyl och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningar av hög kvalitet, möjlighet till kompetensutveckling, yrkesväxling samt information om de karriärmöjligheter som finns inom besöksnäringens bransch och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella mål för täthet av laddinfrastruktur med hög kapacitet ska tas fram och att man i dessa bör ge akt på besöksnäringens behov och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitala marknadsplatser måste präglas av sund konkurrens, transparens och fokus på konsumenternas möjligheter att fatta underbyggda beslut och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att Visit Sweden kan bedriva en ändamålsenlig och effektiv marknadsföring av Sverige och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i den kommande nationella strategin för besöksnäringen ska formulera en strategi för internationella möten och evenemang samt ta en aktiv roll i att visa att nationen ställer sig bakom arrangörer och städer i ett urval av stora kultur- och idrottsevenemang och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga aktörer ska ta fram en policy för hur säljverksamheter som begränsar konkurrensen kan undvikas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Besöksnäringen är viktig för Sverige. Den omsatte 337 miljarder kronor år 2018. Besöksnäringens tillväxt skapar arbetstillfällen både på landsbygden och i staden. Branschen drabbades sedan mycket kraftigt av pandemin. Besöksnäringen är en viktig väg in på arbetsmarknaden för unga och många nyanlända. Det är också fler kvinnor än män som får sitt första jobb i denna sektor. Men även om besöksnäringen växer så finns det ett antal flaskhalsar som gör att näringen inte kommer upp i sin fulla potential. En av förklaringarna som lyfts fram är matchningsproblemen. De kompetenser som branschens arbetsgivare efterfrågar finns inte bland de arbetsökande. För närvarande råder exempelvis akut brist på kockar. Det övergripande problemet är att det saknas utbildningsplatser med tillräcklig näringslivsförankring, som på yrkeshögskolenivån eller inom Yrkesvux.

För att svensk besöksnäring ska vara långsiktigt konkurrenskraftig behövs en ny översyn av konkurrenskraften inom besöksnäringen. Besöksnäringen är en sysselsättningsmotor och skapar jobb över hela landet. Näringslivet kan bland annat sysselsätta nyanlända, ungdomar och personer som saknar högre utbildning. Därför är det viktigt att identifiera och presentera incitament så att företag kan växa och anställa fler. Eftersom många av besöksnäringens företag är små eller medelstora är det viktigt att ge dem rätt förutsättningar att anställa. Att anställa en person är kostsamt för ett litet företag och ofta ett hinder för att anställa. Vi vill därför se en utredning som identifierar och presenterar incitament som förenklar för företag att växa och anställa inom turist- och besöksnäringen. Vidare ser vi med oro på regeringens förslag om höjda arbetsgivaravgifter för bland annat unga, vilket inte minst kommer att slå mot besöksnäringen. Därutöver finns skäl att se över förekomsten av orättvisa skatteregler som drabbar näringen, såsom de jämfört med andra branscher höga kostnaderna för el.

Besöksnäringens utveckling är beroende av att besökare kan ta sig till och från platser på ett effektivt sätt. Därför måste det finnas en god infrastruktur som skapar tillgång till transporter, transportförsörjning och fungerande transportmedel som flyg, tåg, buss och båt. För att tillgodose en god infrastruktur vill Centerpartiet att Trafikverket får i uppdrag att i samarbete med besöksnäringen undersöka förslag till relevanta infrastruktur- och transportsatsningar som matchar besöksnäringens behov.

Regelförenkling och ökad besöksnäring hör ihop

Att driva företag inom besöksnäringen medför återkommande kontakter med många olika myndigheter och ett omfattande uppgiftslämnande. Att behöva lämna samma uppgifter flera gånger är betungande för företagen. Det tar tid och kostar pengar som i stället skulle kunna läggas på verksamheten. Lagar, regler och myndigheternas verksamheter måste utformas och tillämpas på ett sätt som minimerar företagens administrativa börda och gör det enkelt. Företag ska inte behöva lämna samma uppgifter till myndigheter flera gånger och till flera olika ställen.

Se över behovet av personalliggare och kassaregister

I skatteförfarandelagen finns bestämmelser om att företag i bland annat restaurangbranschen ska anteckna verksamma personer i en personalliggare. Om ett företag har missat att skriva in någon i personalliggaren blir det skyldigt att betala en kontrollavgift till Skatteverket. Avgiften är minst 12 500 kronor första gången och minst 25 000 kronor om ytterligare brister hittas inom ett år. Att en ägare av en verksamhet och dennes familj omfattas av kravet på att skriva in sig i personalliggare visar på att lagen inte har förståelse för hur ett litet familjeföretag fungerar. Ofta lever och verkar man i företaget dygnet runt. Systemet med personalliggare har sedan det infördes utvidgats vid ett flertal tillfällen och senast 2018 till att exempelvis inkludera alla personer som bor under samma tak där det bedrivs näringsverksamhet att behöva registrera sig om de på något sätt bidrar till verksamheten. Systemet har redan genomgått översyn vid flera tillfällen. Nu är det dags för en reell förändring. Regelkrånglet måste minska och här kan ny teknik bana väg för enklare system. Detta är viktigt för de småföretagare som vill utveckla och investera i sin verksamhet.

Även sett med hänsyn till att allt färre personer i dag hanterar kontanter till förmån för digitala betalningslösningar, kan frågan resas angående behov av certifierade kassaregister. Dagens regler för kassaregister gör det onödigt krångligt för handlare att bedriva sin verksamhet, bland annat på marknader. Centerpartiet var i regeringen drivande för att kraven bättre skulle anpassas till småföretagarnas verklighet och arbetar i riksdagen för att en översyn av reglerna ska inledas. Reglerna bör ses över och reformeras.

Alkohollagens krav på tillhandahållande av lagad eller på annat sätt tillredd mat innebär att det måste finnas ett flertal förrätter, huvudrätter och desserter att välja bland. Det är inte rimligt att generellt kräva ett sådant matutbud. Kravet på att företrädare för den som söker serveringstillstånd ska avlägga kunskapsprov måste ses över och förtydligas. Bestämmelsen om så kallat cateringstillstånd har i vissa fall tolkats som att tillståndet endast kan omfatta servering i lokaler, det vill säga inomhus. Detta är en orimlig tolkning som saknar stöd i förarbetena till lagstiftningen.

Riksdagen tillkännagav redan 2016 för regeringen att avskaffa danstillståndet, som är ett tillstånd för att gäster på till exempel en restaurang, nattklubb eller bar ska få dansa. Om någon dansar utan tillstånd kan företagaren riskera att drabbas av böter eller fängelse i högst sex månader. I juni 2018 överlämnades promemorian ”Tillstånd till offentlig tillställning” (Ds 2018:20) till regeringen. Utredningen föreslår i första hand – trots att riksdagen redan 2016 gav uttryck för att danstillståndet ska avskaffas – att tillståndskravet ska vara kvar för vissa danstillställningar. Detta är en lagstiftning från en annan tid och ett annat Sverige och den borde avskaffas helt.

En tillåten gårdsförsäljning – gör det lätt att göra rätt

En viktig del i turismens och besöksnäringens utveckling är att erbjuda upplevelser av olika slag. I andra länder i hela världen kan man med självklarhet resa runt och smaka och köpa med sig olika drycker – ofta vin, men även öl eller destillerade drycker. Gårdsbesöken kan i sig själva vara en reseanledning.

Centerpartiet har under många år drivit frågan att lokala producenter av öl, vin och andra alkoholhaltiga drycker ska ges möjlighet att sälja en mindre volym till besökare i samband med visning, provsmakning eller övernattnings. I december år 2021 presenterades utredningen En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker

(SOU 2021:95). Den visar att gårdsförsäljning inte äventyrar folkhälsan, att det är förenligt med EU-lagstiftning och att Systembolagets monopol inte hotas. Centerpartiet anser därför att det är på tiden att gårdsförsäljning blir verklighet i linje med utredningens förslag. Gårdsförsäljning är ett sätt att stärka besöksnäringen och måltidsturismen i hela landet. Det är också ett sätt att utveckla Sverige som mat- och dryckesproducerande land. Sverige är det enda landet i EU där gårdsförsäljning av vin och öl inte är tillåtet.

Företag inom besöksnäringen betalar många olika avgifter till myndigheter i samband med ansökningar och tillstånd. Exempel på sådana är avgifterna för tillsyn enligt alkohol-, livsmedels- och miljölagstiftningen. Att en avgift ska motsvaras av en motprestation måste anses vara en självklarhet rent allmänt, men det är också en laglig förutsättning för att avgiften inte ska utgöra en otillåten beskattning. Således måste det också vara huvudregel att myndigheterna tar ut avgifter från berörda företag först när motprestationen – i detta fall tillsynen – faktiskt är utförd. Centerpartiet förespråkar därför en ordning som tillämpas exempelvis inom ramen för ”Tillväxt & tillsyn” eller ”Rättviksmodellen” och anser att det i gällande regelverk bör göras till en tydlig grundprincip att tillsynsavgifter ska debiteras företagen i efterhand. Efterhandsbetalning av tillsynsavgifter bör göras till regel och införas av alla myndigheter i Sverige.

Hotellagen kräver bland annat att den som bedriver hotell- eller pensionatverksamhet måste ha tillstånd från polisen och att föreståndaren måste vara godkänd. Den som driver verksamhet utan tillstånd eller godkänd föreståndare kan dömas till böter. Denna gamla lagstiftning är otidsenlig, och säkerhet och tillsyn sköts genom annan lagstiftning. Hotellagens bestämmelser och krav är onödiga och bör upphävas eller ersättas med ett enklare förfarande, exempelvis anmälningsplikt.

Naturturismen kan få ett uppsving

Sveriges natur är fantastisk. Därför har den del av besöksnäringen som kallas naturturism bra förutsättningar att öka. Idag är stora naturområden skyddade av staten. Dessa områden behöver göras tillgängliga, exempelvis genom att vandringsleder rustas och sköts. Här har staten ett ansvar att ta för att genom förenklingar och förbättringar öka tillgängligheten och attraktionskraften, till exempel genom marknadsföringsinsatser genom Visit Sweden.

Enklare andrahandsuthyrning gynnar besöksnäringen

Tillgången till rum och bostäder skulle gynna säsongsanställda på de orter där det förekommer turism i synnerhet under några månader om året. Om det blir enklare att hyra ut delar av eller hela bostaden kommer detta att gynna besöksnäringen. Centerpartiet vill därför att man utreder liberalare skatteregler för andrahandsuthyrning och för att hyra ut delar av den egna bostaden. Genom skattereduktioner skulle uthyrningen av tomma bostäder och övernattningslägenheter öka.

De regionala flygplatserna är viktiga för besöksnäringen

Landets 30-tal regionala flygplatser är väldigt viktiga för den svenska besöksnäringens möjligheter att växa utanför storstadskärnorna. Dessa flygplatser ägs i regel av de

kommuner och regioner där de ligger och har under många år brottats med ekonomiska problem och riskerar nedläggning. Centerpartiet vill att staten i större utsträckning ska gå in med ekonomiska garantier och se till så att verksamheten fungerar. Denna diskussion har blivit än mer relevant efter coronapandemin som slagit hårt mot flygtrafiken och därmed intäkterna till de regionala flygplatserna.

Ge myndigheterna främjandeuppdrag

Besöksnäringen kommer som regel i kontakt med en eller flera myndigheter. Det är då viktigt att myndigheterna agerar på ett sätt som förenklar för den enskilde företagaren. Om myndigheterna får i särskilt uppdrag att främja den inhemska besöksnäringen kan en stor positiv kraft utvecklas i denna riktning. Centerpartiet anser därför att varje myndighet som kommer i kontakt med besöksnäringen ska främja dess verksamheter. Myndigheterna ska också vid behov samordna sig så att företagen får en väg in och för att minimera regelkrångel och byråkrati. Hur myndigheterna arbetar med detta ska följas upp och återrapporteras i den årliga myndighetsdialogen. Främjandeuppdragen kommer att tolkas olika utifrån myndighetens verksamhet men ska ytterst syfta till att stötta och utveckla besöksnäringen och ska inte i sig utgöra en källa till ytterligare regelkrångel.

Mulbetesrätten ska förtydligas i lagstiftningen

Fäbodbruk och besöksnäring hänger nära samman. Centerpartiet föreslår därför att regeringen ska arbeta fram en samlad handlingsplan för att värna ett levande fäbodbruk. Våra fäbodrar är mycket viktiga bland annat för att bevara den biologiska mångfalden och värdefulla natur-, byggnads- och kulturmiljöer och för att värna utrotningshotade husdjursraser. Allt detta kan ligga till grund för naturturism och besöksnäring. Öppna landskap skapar ett attraktivt område som ger landsbygden förutsättningar till turism och tillväxt. Därför är det viktigt att den så kallade mulbetesrätten värnas. För att värna den fria betesrätten (mulbetesrätten), som är avgörande för fäbodbruket, behövs ett klargörande av rättsläget när det gäller ägofredslagstiftningen.

Undantag för småskalig verksamhet

Livsmedelslagstiftningen ska vara så flexibel att besöksnäring i mindre skala – till exempel små bed and breakfast – ska kunna driva sin verksamhet utan att ställas inför likadana krav som större hotell. För att kunna starta upp en verksamhet utan rädsla för att få myndigheterna efter sig anser Centerpartiet att undantag från småskalig verksamhet ska tillämpas frekvent.

En ”turistöversiktsplan” kan stimulera besöksnäringen

I dag är kommunerna skyldiga att göra en översiktsplan för att visa hur man tänker sig att kommunen ska utvecklas. Den hanterar områden som byggnation av bostäder, företagsområden, bevarande av kulturarvet, klimatavtryck med mera. Många företag inom besöksnäringen behöver hjälp för att kunna planera för investeringar, med mera, i

sin verksamhet. I dag omfattar kommunernas planeringsskyldighet inte hur man ska underlätta för turismen.

Med en ökande besöksnäring anser Centerpartiet att kommunerna kan behöva ta fram planer för hur man kan utveckla turismen. Det kan handla om behov av utveckling av campingområden, naturområden för naturturism, sammanlänkning av kollektivtrafikstråk med mera. Kommunerna bör åläggas att lyfta in dessa frågor i övriga planer eller göra en särskild Turismöversiktsplan, TÖP. Genom att fokusera på dessa frågor finns det stor potential för det lokala och regionala näringslivet att växa och skapa fler intäkter till kommunerna.

För att skapa en hållbar besöksnäring behöver alternativen till egen bil när det gäller att transportera sig utvecklas. Kommuner, regioner och Trafikverket har ett stort ansvar i att se till så att kollektiva färdmedel i högre grad kan nyttjas. Det är viktigt att binda samman olika trafikslag inom kollektivtrafiken så att det blir smidigt att resa kollektivt till olika utflyktsmål. Men för att få möjlighet till utveckling i alla delar av länen krävs även att Trafikverket lägger större vikt vid besöksnäringen i sin planering. Den behöver därför komma in i nyttoutvärderingskalkylen.

Stärk kompetensförsörjningen inom besöksnäringen

Besöksnäringen är en snabbt växande, arbetskraftsintensiv näring, vilket ökar behovet av kompetens, både på lång och kort sikt. Centerpartiet anser att det är av stor betydelse att det finns utbildningar av hög kvalitet, möjlighet till kompetensutveckling, yrkesväxling samt information om de karriärmöjligheter som finns inom branschen. Det är en näring där många får första jobbet, men förutsättningarna ska vara sådana att fler också har sista jobbet här.

Laddinfrastruktur med hög kapacitet viktig för besöksnäringen

Besöksnäringen underlättas av en god infrastruktur och till denna hör att kunna stanna och ladda sin bil. Laddningsenheter växer fram snabbt i Sverige men utan översyn finns risken att det uppstår ”döda zoner”. Centerpartiet vill att det tas fram nationella mål för täthet av laddningsinfrastruktur med hög kapacitet och att man i dessa ger akt på besöksnäringens behov. Detta gynnar även klimatomställningen på så sätt att det blir enklare att bilda grönt runt om i landet.

Sund konkurrens

Ett fungerande näringsliv bygger på sund konkurrens. Många av de förändringar som sker i besöksnäringen har sin bakgrund i delvis nya beteenden hos konsumenterna i kombination med en allt snabbare digitalisering. Ur ett företagsperspektiv innebär digitaliseringen en mängd positiva effekter som till exempel kortare väntetid för gäster, ökad kundkännedom, bättre och individanpassade tjänster samt inte minst lägre kostnader. Men digitaliseringen kan å andra sidan medföra utmaningar som, om de inte åtgärdas, riskerar att hämma konkurrenskraften inom näringen.

Konkurrenshindrande regler mellan ”plattformarna” och företagen vad avser prisättning i olika marknadsföringskanaler behöver åtgärdas och så kallade ”boostade” rankingar och andra marknadsföringsmetoder som ger konsumenterna en missvisande

bild ska motverkas. Centerpartiet anser att målsättningen måste vara att digitala marknadsplatser ska bli en tillgång och inte ett hinder för branschens fortsatta utveckling.

Fortsätt marknadsföra Sverige genom Visit Sweden

Sverige som turistland är fantastiskt. Samtidigt präglas den globala turismen av hård konkurrens och andra länder marknadsför sina länder offensivt. Här får Sverige inte halka efter. Centerpartiet anser att det bör säkerställas att Visit Sweden kan bedriva högkvalitativ marknadsföring av Sverige.

Utveckla Sverige som arrangörsland

Sverige har förutsättningar för att bli värd för stora globala megaevenemang. Vi har infrastrukturen, erfarenheten och ordning och reda. Att arrangera stora arrangemang sätter Sverige på kartan både som eventvärd och som turistland. Det ger stora intäkter och skapar arbetstillfällen och kunskap hos dem som arbetar på plats med arrangemanget. Centerpartiet vill se en tydligare strategi för internationella möten och evenemang samt ta en aktiv roll i att visa att nationen ställer sig bakom arrangörer och städer i ett urval av stora idrottsevenemang.

Policy för sund konkurrens mellan privata och offentliga aktörer

Ibland uppstår det gränsdragningar mellan vad som är osund konkurrens från en offentlig verksamhet (skattefinansierad). Många gånger handlar det om kommunalt driven verksamhet, men det har även förekommit fall där statliga myndigheter drivit affärsverksamheter på den öppna marknaden.

Affärsverksamheter som det offentliga bedriver på konkurrensutsatta områden – genom aktiebolag eller på annat sätt – riskerar ofta att snedvrider konkurrensen. I konkurrenslagen finns särskilda bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, som innebär att staten, kommuner och landsting kan förbjudas att sälja varor eller tjänster på ett sätt som begränsar konkurrensen. Kommuner och landsting kan dessutom helt förbjudas att bedriva viss säljverksamhet.

För att identifiera dessa gråzoner och kunna undvika dem vill Centerpartiet att offentliga aktörer ska ta fram en policy för hur säljverksamheter som begränsar konkurrensen kan undvikas.

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Rickard Nordin (C)

Niels Paarup-Petersen (C)

Martin Ådahl (C)

Alireza Akhondi (C)

Ulrika Heie (C)

Stina Larsson (C)

Helena Lindahl (C)

Daniel Bäckström (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Anders Ådahl (C)